

Uvod

Svako od nas, unutar društvene strukture u kojoj živi, zauzima određeno mjesto. Društveni položaj ili socijalni status nije ništa drugo do položaja koji pojedinac zauzima u određenoj društvenoj strukturi, zahvaljujući ekonomskoj moći, porijeklu, obrazovanju ili ličnim osobinama. Postoje različiti društveni položaji, koji su skladno tome, drugačije i rangirani. Neki su manje a neki više društveno priznati. Prvi za posljedicu imaju manji a drugi veći društveni ugled. Sa druge strane, nejednakost kao socijalna, psihološka ali i ekonomska kategorija, danas je prisutna u svim segmentima društva. Ljudi su najprije nejednaki po ekonomskim mogućnostima, koje se ogledaju u velikim oscilacijama kada je riječ o prihodima. Takođe, nejednakost se manifestuje i u formi društvene nejednakosti, pa su tako nekima otvorena vrata svih značajnijih institucija, te su njihovoj djeci stvorene mnogo veće životne šanse, dok je drugima sve to uskraćeno.

Nezaposlenost u mnogim zemljama danas ima obilježje prave masovne društvene pojave. U uslovima pogoršanja opštih životnih uslova, te pada društvenog standarda, ona može da ima i veoma značajne negativne posljedice, socijalne i socijalno-psihološke prirode. Nezaposlenost kao masovna pojava, može da ima dalekosežne negativne društvene posljedice, a savremeni društveni istraživači navode podatak da svako povećanje stope nezaposlenosti od 2% dovodi do rasta stope kriminaliteta za 4%. Nezaposlenost takođe ima veliki uticaj na fizičko i mentalno zdravlje. Gubitak samopouzdanja, beznađe, osjećaj manje vrijednosti i depresija samo su neki od problema koje nezaposlenost sa sobom nosi, a sve to uslovljava i povećan broj samoubistava. Tenzije kod pojedinaca, uzrokovane nezaposlenošću, jedan su od osnovnih okidača i uzroka svađa u kući, te ne čudi povećanje stope razvoda brakova, iz dana u dan. Nerijetko smo i u situaciji da slušamo stavove ovdašnjih političara, koji tvrde da nema nezaposlenih, već da postoje samo oni koji neće ili ne žele da rade. Međutim, da li je situacija baš takva? Da li je realno tvrditi da veliki broj onih koji se službeno vode kao nezaposlena lica jednostavno ne žele da rade na radnim mjestima, i pod uslovima, koji im se nude?

Diplomski rad na temu „Nezaposlenost i njen uticaj na društveno-socijalni položaj u BiH“, ima za cilj obraditi problem nezaposlenosti, kojem se pristupa interdisciplinarno, sa ekonomskog i sociološkog stajališta. Veliki dio ovog rada, biće posvećen identifikovanju najranjivijih društvenih grupa, pogođenih problemom nezaposlenosti.

Razmotriće se, takođe uloga obrazovnih institucija i funkcionisanja tržišta rada, na mogućnost smanjenja visoke stope nezaposlenosti u našoj zemlji. Na temelju tako postavljenog cilja istraživanja, oblikuje se hipoteza istog koja glasi da nezaposlenost u našoj zemlji ima brojne negativne društveno-socijalne posljedice na život njenih građana. Osnovni cilj ovog rada jeste da se u sažetoj formi, u zadanom obimu, istraži uzročno-posljedična veza između nezaposlenosti u našoj zemlji i društveno-socijalnog položaja građana BiH. Naime, namjera nam je da kroz rad, posebno ukažemo na problem stvarne nezaposlenosti koja je daleko veća od registrovane ali i na generacijski fenomen nezaposlenosti mladih. U cilju dokazivanja polazne hipoteze, u radu je korišten istorijsko-deskriptivni naučni metod, dok je sam rad baziran na dosadašnjim naučnim i stručnim radovima, objavljenim od strane vodećih institucija u zemlji.

Diplomski rad na gore pomenutu temu, strukturisan je u pet oblasti. U prvoj oblasti obrađene su teoretske osnove nezaposlenosti. Potom je u drugoj oblasti, prikazano stanje na tržištu rada u BiH prije i nakon pojave prvih znakova svjetske ekonomske krize, generisane na tržištu nekretnina u SAD 2007. godine. Treća oblast posvećena je problemu nezaposlenosti u našoj zemlji, danas, kao i značaju zavoda za zapošljavanje na nivou entiteta, kao i projektima koji su pomenuti zavodi realizovali u cilju rješavanja pomenutog problema. Četvrta, mogli bismo reći i ključna oblast, ovog rada istražuje posljedice nezaposlenosti sa naglaskom na društveno-socijalnim posljedicama. I konačno, posljednja oblast posvećena je uvijek aktuelnom problemu nezaposlenosti mladih, sa kojima se suočavaju gotovo sve zemlje svijeta, u manjem ili većem obimu.